

Eqikkaaneq IA Folketingimip isumasioqatigiisitsineranit:

”Issittumi aatsitassat:

Nunanut allanut politikkikkut unammilligassat”

Pingasunngornermi 2. maj 2012

Fællessalen, Christiansborg

Imarisai

Aallarniineq	3
Saqqummiisut.....	4
Jørgen Hammeken-Holm.....	4
Karen Hanghøj.....	4
Anders Mosbech.....	5
Niels Andersen	5
Andreas Uldum.....	6
Claus Grube	7
Nils Wang.....	8
Karsten Jacob Møller	10
Peter Bay Kirkegaard	10
Steffen Weber	11
Paasisimasallit oqallitsinneqarnerat	12
Paasisimasallit oqallinnerat siulleg	12
Akuersaanngilluinnarnermut politikki pillugu oqallinneq.....	13
Nunanit allanit suliarortitat.....	14
Paasisimasallit oqallitsinneqarnerat kingulleq.....	15
Oqallinneq	17
Inerniliineq	18
Web	19

Aallarniineq

Aatsitassanik piiaaneq, aatsitassat qaqutigoortut, suliffissuarujussuit, umiarsuarnut aqqudit nu-taat avatangiisitigullu unammilligassat. Ataatsimut isigalugu Issittumi ineriartorneq nunamut namminermt nunanullu allanut tunngasutigut takussutissiarineqarusuttaqaaq. Inuit Ataqtigiit Folketingimit kissaatigineqarpoq isumasioqatigiinneq "Issittumi aatsitassat: Nunanut allanut poli-tikkikkut unammilligassat" aqqudigalugu ineriartorneq tamannarpiaq qitiutillugu sammineqassasoq – minnerunngitsumik eqqarsaatigalugu ineriartorneq nunanut allanut politikkikkut periarfissanik unammilligassanillu qanoq ittunik Issittumi naalagaaffinnut Naalagaaffeqartigiinnermullu pilersit-sinersoq.

21. juni 2009 Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat atuutilerput. Namminersorlutik Oqartussaqaarnermik aqqissuussinikkut Kalaallit Nunaat periarfissaqalerpoq suliassaqaarfinnik amerlanerusunik oqartussaaffeqalernissaminut, ilaatigullu Namminersorlutik Oqartussanit aatsi-tassanut tunngasut 2010 oqartussaaffigineqalerput. Taamaakkaluartoq Namminersorlutik Oqar-tussaqaarnermik aqqissuussineq periarfissiinngilaq suliassaqaarfinnik tamanik oeqartussaaffeqaler-nissamut. Assersuutigalugu nunanut allanut, illersornissamut sillimaniarnermullu tunngasut Kalaal-lit Nunaannit oqartussaaffigineqalersinnaanngillat, taamaattumillu suliassaqaarfit taakku nangittu-mik danskinit oqartussaaffigineqarlutik. Qularnanngitsumik Issittumi aatsitassat tungaatigut suli-niutit nunanut allanut, illersornissamut sillimaniarnermullu politikkimut annertuumik sunniuteqas-sapput. Aatsitassanut nunanullu allanut politikkit avissaartinneqarsinnaanngillat, taamaattumillu IA Folketingimi pingaartinneqarpoq ajornartorsiutit taakkorpiaat qitiutillugit sammineqassasut.

Namminersorneq pillugu inatsimmi tunngaviuvoq "*Danmarkip Kalaallit Nunaatalu akornanni peqatigiinnermi naligiimmik ataqqeqatigiinnerup tatigeqatigiinnerullu siuarsarnissaanik kisaate-qarneq*". Namminersorneq pillugu inatsisip nunanut allanut tunngasunut immikkoortortaani aam-ma takuneqarsinnaavoq, suliassat nalaagaaffeqatigiinnerup iluani nunat taakku marluk akunner-minni ataatsimoorussiffigisaat pillugit danskit naalakkersuisuisa Naalakkersuisullu akornanni sule-qatigiinneqarlunilu ataqtigiissaarisooqartassasoq. Taamatut suleqatigiittarnissaq aammattaaq Iga-likumi Itillermilu isumaqatigiissutit aqqudigalugit qulakkerunneqarpoq.

Qulaani allassimasut tunuliaqutaralugit IA Folketingimi kissaatigineqarpoq politikerit Danmar-kimeersut Kalaallillu Nunaanneersut, Folketingimut Inatsisartunilu ilaasortat attuumassuteqartut kiisalu sammisamut tunngasumut immikkut ilisimasallit katersorlugit oqalliseritissallugit Issittumi

aatsitassat, nunanut allanut politikkip, kiisalu illersornissamut sillimaniarnermullu tunngasut imminnut ataqatigiinnerat.

Saqqummiisut

Sammissassat erseqqissaavigineqarnissaat siunertaralugu immikkut ilisimasallit politikerillu assigiinngitsut peqataanissamut qaaqquneqarput. Immikkoortumi uani saqqummiisut ataasiakkaat oqalugiaataasa naalisarneqarneri saqqummiunneqassapput.

Isumasioqatigiinnermi oqalugiartuq siulleg tassaavoq Minik Rosing, ujarassiuutut proffessori, Geologisk Museum. Minik Rosingip isumasioqatigiinnermik ammaalluni Kalaallit Nunaanni aatsitassat oqaluttuassartaat saqqummiuppaa. Tamatuma kingorna isumasioqatigiinneq aallartippoq.

Jørgen Hammeken-Holm

Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmit aallartitatut allaffimmi pisortaq Jørgen Hammeken-Holm tulliuulluni oqalugiartutut saqqummiussaraa *"Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik ingerlatat: akunnattoorfiit unammilligassallu"*. Aatsitassanut Pisortaqarfik Namminersorlutik Oqartussat ataaniittoq aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmik aqutsisuuvoq qulakkiissallugulu aatsitassarsiornermik misissuinerlut atattillugu ingerlataqarnerit tamarmik aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmik malittarinnittumik ingerlanneqarnissaat.

Jørgen Hammeken-Holm aamma maanna sunik aatsitassaqaqarneranik kiisalu suliniutit ingerlanneqartut ingerlanneqaqqajaalersullu suunerinik takussutissiivoq. Suliniutit taakku tamarmik suliffissanik nutaanik untritilikkaanik pilersitsinissamut periarfissaqaqlutik pilersitsisussaallutilluunnit. Taamaakkaluartoq Aatsitassanut Pisortaqarfik naapertorlugu maannakkorpiaq ajornartorsiutavoq, suliniutit maanna siunissamilu ukiup ilaannaani suliassaqaqartitsissammata, taamaattumillu ukioq naallugu aalaakkaasumik suliffissaqaqartitsissananik.

Karen Hanghøj

Naalagaaffiup ujarassiuata Karen Hanghøj-ip GEUS-imeersup saqqummiussaraa *"Aatsitassat pisariaqartinneqassusaat tassuunakkullu allanngorarneq – Issittumi unammilligassat"*. Karen Hanghøj malillugu pissutsit assigiinngitsorpassuit aatsitassap aalajangersimasup pisariaqartinneqassusaanik nalilersuinermi ilaatinneqartarput. Assersuutigalugu ilaapput aatsitassap piaruminasusaa aamma aatsitassap qanoq piumaneqartiginera. Aatsitasaq annertooujussuarmik nassaas-

saagaluarunuluunnit pisariaqartinneqassusaa annertulluarsinnaavoq, piumaneqarnera annertuppat aammalu aatsitassamik paaaneq aqunneqarluartumik ingerlanneqarpat. Tassami aqutsilluarnikkut qulakkeerneqassaaq piumaneqarnerata qaffasissuujuarnissaa. Taamaalilluni aatsitassat taamaallaat pisariaqartinneqassussat angisarpoq ineriartorneq tassunga ingerlangaangat.

Anders Mosbech

Aarhus Universitetimiit (siornatigut Danmarkimi Avatangiisinik Misissueqqaarfik) ilisimatuseruup Anders Mosbech-ip piumaffigineqarnini tunngavigalugu saqqummiussaa tassaavoq *"Avatangiisit tungaasigut unammiligassat Issittumilu suleqatigiinneq"*. Anders Mosbech'ip uparupaa, avatangiisitigut annertuumik nunanut allanut politikkeqarnikkut unammiligassaqaqarmat, avatangiisit tungaasigut unammilligassat pioreersut takkukkumaartussallu peqqutigalugit. Oqaatigaa suliffissuaqarnikkut annertusaaneq nunanit allanit soqutigineqarnerulernermik kinguneqarmat aammalu silaannaap allanngoriartornera nunarsuarmi piffinnit allaninngarnit tamanit Issittumi sukkanerusumik malunniimmat. Unammilligassat taakku qulaani allassimasut Anders Mosbech malillugu nunanut allanut politikikkut annertuumik unammilligassaqaqartitsipput, tassami avatangiisinut tunngassusillit tamakku pisariaqartilermassuk nunat tamalaat akornanni annertuumik suleqatigiinnissaq. Uuliakoorneq, silaannakkut mingutsitsineq, sajuppillatsitsilluni misissuinerit imaluunnit silaannaap allanngoriartornera pigaluarutsigit, taakku tamarmik nunat killeqarfii akimorlugit pinngortitami ataqatigiinnermut sunniuteqarput.

Inerniliinermini Anders Mosbech sisaminik tikkuaavoq immikkut suliniarfigisariaqartutut isigisaminik: **1)** Ajornartorsiutit misissuiffiginissaat, **2)** Ataatsimoorussanik najoqqutassaqaqarnissaq ileqqoqarnissarlu, suliffissuarnut pisortanullu iluaqutaasussamik, **3)** Uuliakoornissamut ataatsimoorussamik upalungaarsimanissamik pisariaqartitsineq kiisalu **4)** Pitsaanerusumik attaveqatigiinnissamik pinngortitallu ataqatigiinneranik aqutseqatigiinnissamik pisariaqartitsineq (siunnersuineq il.il.).

Niels Andersen

Polar DTU sinnerlugu Pisortamut tullersortip Niels Andersenip saqqummiuppaa *"Avataarsua Issittumi attaveqatigiinnermut tunngavittut"*. DTU ukiorpassuannngortuni Issittumi sammisarpassuaqartarnikuuvoq, taamaattumillu Polar DTU pilersissimallugu. Polar DTU aamma pilersaarutaasumik iliorneruvoq nunat tamalaat akornanni Issittup ilisimaneqarnerulernissaanik siammarterinissaq siunertaralugu.

Niels Andersenip pingaartillugu tikkuarpaa, Issittumi piujuartitsitsinermik tunngaveqarluni ineriartornissamut pisariaqartinneqarmat avataarsuani pitsaasumik atortorissaaruteqarnissaq. Piffinni Issittumiittuni annerusumik suliffissuaqarnissaq pisinnaassappat aamma pisariaqarpoq suliffissuit internettikkut attavimmik sukkasuumik iluaquteqarsinnaanissaat. Tamanna anguneqarsinnaavoq amerlanerusunik qaamataasiaqalernikkut, piffiit Issittumiittut avataanni kaaviaartunik nunat kiannerusuniittut kaaviaarneqarnerattut akulikitsigisumik. Tamanna aamma qaavatigut allarpasuarunik iluaqusiisussaavoq, soorlu immap sikuanik aammalu anorimik silamillu nakkutillii-nermi. Avataarsuani attaveqaatit tungaasigut ineriartortitsinikkut aamma Issittumi pisut allanngoriartornerillu nakkutigineqarsinnaapput. Niels Andersen malillugu DTU'p peqataaffigerussupaa, nunat assigiinngitsut akornanni suleqatigiinnissap qulakkeernerneqarnissaanut isumagerusullugulu nunat issittumiittut avataarsuisa teknikkikkut ineriartortitsivigineqarnissaat.

Andreas Uldum

Inatsisartuni Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliaq sinnerlugu Andreas Uldum (D) Skypikkut oqalugiarpoo. Aallaappaasiullugu erseqqissarneqarpoq Kalaallit Nunaat avataaninngaannit soqutigineqartorujussuusoq pisuussutini uumaassusillit uumaatsullu pillugit aammalu Issittup naalagaaffillu imminnut unammisut akornanni sillimaniarnermut pingaarutilimmik inissisimaffeqarnini pissutigalugu. Tamakku aallaavigalugit pisuussutinik uumassusilinnik uumaatsunillu iluaquteqarniarnerup tungaasigut assigiinngitsunik aporaaffeqarsinnaavoq. Kisianni Kalaallit Nunaata soorunami soqutigisarivaa, Issittumi ineriartornerup isumatusaartumik pinissaa. Politikikkut siammasissumik isumaqatigiissutaavoq, pisuussutinik uumaatsunik piianeq ingerlanneqassasoq siunissami kinguariit isumagilluarnissaat pillugu. Tamannali pissaaq pinngortitamik innuttaasunillu ataqqinninneq innimiginninnerlu tunngavilugit.

Naak Namminersorneq pillugu inatsit aamma aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsit suli nu-taajugaluartut, maanna aallannguuteqartitsinissaq pisariaqalereerpoq, tassani erseqqissaavigineqartariaqarlutik qinnuteqaateqartoqartillugu tusarniaanernut tunngasut qanoq paasisariaqarner-sut qanorlu ingerlanneqartariaqarner-sut.

Kalaallit Nunaannut unammilligassaq angisooq tassaavoq sulisussaqaarniarneq. Aatsitassaleri-nermi sapinngisamik annertunerpaamik nunami namminermi sulisartut ator-neqartussaapput, ki-sianni tassani ajornartorsiutaavoq sulisinnaasut appasissumik ilinniagaqartuunerat. Tamatuma saniatigut inuit siammaseqisumik nunaqarfeqartiternerat. Taamaattumik pinngitsoorneqarsin-

naanngilaq, assersuutigalugu suliassat annertortoorujussuit piviusunngortinneqassappata nunanit allaninggaannit suliarortoqartariaqarnera. Tassunga ilanngullugu oqaatigisariaqarpoq, nunami partiit annersaat, IA, erseqqissumik nalunaaruteqarmat nunanit allamiunik akissakinnerutitsilluni sulisoqarnissaq akuersaarsinnaanagu.

Ajornartorsiutigineqartoq alla tassaavoq, suliffeqarfissuit taama angitigisut nunap immikkoortuini allani inuussutissarsiornikkut inissaqarniarnikkullu ineriartortitsinermik unikaallatsitsisinnanerat. Taamaattumik oqimaaqatigiissaarinissaq nassaariniartariaqarpoq, tassami Kalaallit Nunaanni kissaatigineqarpoq atugarissaassutsikkut inuuniarnikkullu atukkatigut Nunat Avannarliit sinneritulli assigusumik atugaqarnissaq. Tamannalu anguneqassappat pisariaqarpoq aningaasatigut nutaanik isertitaqarnissaq.

Claus Grube

Nunanut Allanut ministeriaqarfimmi Pisortamit Claus Grubemit saqqummiunneqarpoq *”Issittoq nunallu tamalaat akornanni ineriartorneq”*. Tassani Claus Grubep erseqqissarpaa, Nunanut Allanut ministeriaqarfimmit Issittoq assut pingaartinneqartoq. Periarfissat unammilligassallu Issittumiittut nunanut allanut soqutiginnilersitsipput. Tassani pineqarput silaannaap allanngoriartornera, umiarsuarnut aqqudit nutaat, nunani amerlasuuni - tassani aamma ilaallutik nunat issittumiittuunngitsut - aalisarnermut sunniutilimmik imaaani pissutsit allanngorneri, aammalu nunarsuit pinngortitap pisussuutaanik ujarlernerat. Kalaallit Nunaata sumi inissisimanini tunngavigalugu nunat tamalaat akornanni sillimaniarnikkut pingaarutilimmik inissisimanerata aatsitassanillu paaanerp pingaaruteqassutigivai silarsuarmi aningaasaqarniarnermut sunniuteqarnissaq, tamannalu pillugu minnerunngitsumik Kina-mit, Asiap Kippasissuanit Afrika-miillu alaatsinaanneqarpoq, Kalaallit Nunaanni uuliap aatsitassiornerullu tungaasigut susoqarnera, taakku namminneq aningaasaqarniarnertik sunnertussaammassuk. Taamatut soqutiginninnerup annertusiartornerata aamma kinguneraa, nunat amerlanerusut Issittumi Siunnersuisoqatigiinnut alaatsinaattutut inissisimalernissamik qinnuteqarnerat, danskillu naalakkersuisuinit tamanna ajornaquteqartinneqanngilaq, nunat qinnuteqartut alaatsinaattuutitaqarusunnerat atorfilittaannanut tunngatinneqarallartillugu.

Danmarkimit Issittumut tunngasut sammineqarnerorusupput. Taaattumik naalakkersuisut issittumut ambassadørimik toqqaapput, Klavs A. Holm. Taassuma saniatigut Danmarkimit kissaatigineqarpoq Issittumi ineriartorneq piujuaannartitsinermik tunngaveqarluni ingerlanneqassasoq, tassani pineqarlutik inuit, kulturi pinngortitarlu.

Kunngearfiup Issittoq pillugu iliuusissatut pilersaarutaa malillugu Issittumi ineriartorneq avatangiisimik mianernartumik ataqqinnittumik ingerlanneqassaaq, taamaattumillu aamma upalungaarsimaniarnikkut malittarisassat sukannernepaat piumasarineqarput. Uuliasiornermi ajunaarner-suarmik pisoqarsinnaavoq, tamannalu piniarnermut pisaqarsinnaanermullu periarfissanik ima sunniuteqartigisinnaavoq, allaat kalaallit inuusaasiannik aseruisinnaalluni. Tamatuma qaavatigut silarsuarmi suliffeqarfeqanngilaq nunaqaraniluunnit uuliamik mingutsitsinermik salisinnaanissamut piginnaaneqartunik. Tamanna ilaatigut danskinut illersugaanikkut akisussaassusermik piumafiginnippoq, taamaattumillu Issittumi qanoq annertutigisumik illersugaanikkut sillimasoqartitsisoqartariaqarneranik misissuineq sularineqarpoq. Tamanna isumaqangilaq Issittoq danskinit sakuutulersuuffigineqarniar-toq, kisiannili pineqarluni nunanik allanik illersornissap tungaatigut eqqissimasumik suleqateqarnerunissaq.

Ministeriaqarfimmi pisortap Claus Grubep naggasiutigalugu oqaatigaa, aatsitassat Namminersorlutik Oqartussanit oqartussaaffigineqalernerat akuusunit tamanit tamakkiisumik tapersorneqassasoq. Kisianni suliat nunanut allanut sillimaniarnermullu politikkimut attuisunik ilaqarsinnaapput. Taamaattoqartillugu danskit naalakkersuisui saneraaniissapput siunnersuillutillu, Danmarkimimi naalakkersuisut akisussaaffigaat kunngearfiup soqutigisaanik illersuinissaq.

Nils Wang

Kontreadmiral Nils Wang naapertorlugu isumasioqatigiinnermi sammisaq kunngearfimmu annertuumik pingaaruteqarpoq, taamaattumillu aamma piffisanngorpoq erseqqissassallugit ajornartorsiutit suut kunngearfimmi naammattoorneqarsinnaanersut. Kinap ukiorpassuarni pimoorullugu anguniagarisimavaa niueqatigiinnerup iluani aatsitassat qaqutigootut "kisermaassarilis-sallugit", tamatuma nalaani EU allanik pingaartitaqartoq. EU'mit qitiutillugit isiginiarneqarsimapput Asiap Kippasissuani nukissiornermut isumalluutit, taamaattumillu Kina eqqissilluni "kisermaassinissaminik" ineriartortitsisinnaasimavoq. Maanna tamanna EU'mi USA'milu erumasutigineqalerpoq, taamaattumillu tupigisassaangitsumik "kisermaassineq" illua-tungilerniarlugu nunarsuarmi piffiit allat assigisaanik isumalluutissallit isiginiarneqalerput. Aamma taamaamat tupigisassaangilaq angutit habit-ilisaartut amerlanerujartuinnartut akulikilliar-tuinnartumik Kalaallit Nunaannut tikeraartaler-mata aammalu Kalaallit Nunaannik nunanut allanut tikeraarsaasoqartaler-mat. Naalagaaffeqatigiinnermut pinngitsuugassaangitsumik unamminartussaq unaavoq piffisami qanittumi aningaasatigut iluanaarnissaq illua-tunga-anilu piffissaq ungasinnerusoq isigalugu

nunat tamalaat akornanni sillimaniarnikkut pingaarutilimmik inissisimanikkut soqutigisat. Soqutigisat taamaallaat pigineqarsinnaasut, nuna isumalluutinik nunanut allanut pingaarutilinnik peqartilugu, soorlu Kalaallit Nunaat taamaattoq.

Namminersorluni Oqartussat atuutilersinneqarnikuupput suliassa qarfiillu assigiinngitsut Kalaallit Nunaannit oqartussaafiqineqalersinnaapput, kisianni nunanut allanut, sillimaniarnermut illersornisamullu tunngasut pinnatik. Teknikkikkut tamanna imatut paasisariaavoq, suliassa qarfiit taakku avissaarunneqarsinnaammata suliassa qarfinningaanit allanit Kalaallit Nunaannit oqartussaafiqineqalersimasunit. Taakkununga ilaalluni aatsitassanut tunngasut. Kisianni aatsitassat sillimaniarnikkut soqutigisannut ilaammata, taakkuninnga aqutsineq nunanut allanut politikkeqarnermut sunnuteqarluinnarpoq. Tamanna ilaatigut innersuunneqarpoq norskit russillu Issittoq pillugu iliuusissatut pilersaarutaanni, tassani ersarissumik Issittumi pisuussutit pingaartinneqarlutik. Tassalu aatsitassat. Naalagaaffeqatigiit Issittoq pillugu iliuusissatut pilersaarutaata nukilaaqutigi-vaa, pinngortitami isumalluutitut tunngatillugu takujuminaalluinnarmat sillimaniarnermi politik-kikkut iliuusissamik pilersaaruteqarneq malittarisassa qarnerluunnit, tassami Issittumi iliuusissat aatsitassanut tunngasortaani taamaallaat pineqarput aningaasaqarniarneq, suliffissaqartitsineq, avatangiisit, innuttaasunik akuutitsineq Kalaallillu Nunaanni pingaartitat. Tassalu apeqqutaalperpoq, aningaasatigut sillimaniarnikkullu soqutigisat ataqatigiinnerat naalagaaffeqatigiinni qanoq ililluni qulakkeerinniffiginiarneqarnersoq?

Nils Wang isumaqarpoq unammilligassap qulaani taaneqartup oqallisiginissaa pingaaruteqar-toq, Issittulerngusaannermi nukiit sakkortuut atorneqartussaammata. Silarsuarmi isumalluuti-nik atorfissaqartitsineq ima annertutigilersussaavoq tamakku attorneqaratik uninngatiinnarneqar-nissat akuersaarneqarsinnaanaviarani, minnerunngitsumik umiarsuarnut aqputinik nutaanik pe-riarfissaqalernerup nalaani. Kalaallillu Nunaanni inuit ikittuinnaanerat pissutigalugu, nunanit ang-i-suunit naqinniarneqartussaavoq. Taamaattumik pingaartuuvoq, Kalaallit Nunaat illersornissamut sillimaniarnermullu politikkimut tunngasunut nukittoorujussuarmik suleqateqarnissaa, tassami Kalaallit Nunaata tassuunakkut namminiivissinnaanissaa uppernanngilaq. Maanna Danmark acqu-tigalugu tamanna isumannarneqarpoq. Kalaallit Nunaatali nammineq aalajangigassarivaa, siunis-sami taama pigiinnarusunnerlugu. Taassuma qaavatigut Ilulissani isumaqatigiissutikkut qulakkeer-neqarpoq nunat issittumiittut silarsuarmiunut assigiimmik illersugaanissaat, Kalaallillu Nunaannit

namminiilivinnissaq qinerneqassappat, Ilulissani isumaqatigiissut iluaqutigalugu illersugaanikkut isumagineqarneq qajannarnerulersinnaavoq.

Nils Wangip oqalugiaamminut apeqqut una naggasiutigaa: *"Naalagaaffeqatigiinnermi ataqatigiinneq paaseqatigiinerlu ima nukittuginerluni, ataatsimoorluta siunissami periarfissanik unammiligassanillu isiginnineqatigiissinnaanissatsinnut?"*.

Karsten Jacob Møller

DIIS-imi ilisimatuup, Karsten Jacob Møllerip, Rusland pillugu ilisimasartuujunini tunngavigalugu qinerpaa russit isiginnittaasiat aallaavigalugu Issittoq pillugu eqqartuinissani. Ilaatigut oqaluttuaraa Ruslandip Issittoq pillugu iliuusissatut pilersaarutaa, pingasunik immikkut ittumik qitiutitalik; aatsitsassat, umiarsuarnik angallaneq sakkutooqarnerlu. Aatsitasat Ruslandimut pingaaruteqartorujussuupput, tassanilu Issittoq isumalluutinik peqarfittut isigineqarpoq, nalilerneqarluni Ruslandip BNP-ata 20%-ii naalagaaffiup issittortaaninganneersut. Aammattaaq Ruslandimi nukissiornikkut isumalluutit amerlanersaat tassani nassaassaapput. Kisianni Ruslandimi naluneqanngilaq pisuussuttit pitsaanerpaamik atorluarniassagunikkit naalagaaffinnik allanik suleqateqartariaqarlutik, taamaalillutik teknologi pitsaanerpaaq atorlugu aatsitassanik pitsaanerpaamik atorluaasinnaagamik. Taamaammat Karsten Jacob Møller aamma isumaqarpoq, Ruslandip, Canada Norgelu peqatigalugit, soqutigisarinnigkaa sakkutooqarnermik annertusaanissaq, kisiannili pingaartitarigaa nunanik issittumeersunik suleqateqarneq aqutugalugu sakkutooqarnikkut ineriartortitsinissaq.

Peter Bay Kirkegaard

Dansk Industri'mit (DI) siunersortaanerup Peter Bay Kirkegaard'ip erseqqissarpaa, inuussutisarsiuutillit tungaannit isigalugu pingaarnerunngitsoq aatsitassat aamma aatsitassat piumaneqarluartut suminganneersuuneri. Inuussutisarsiorinnikkut taamaallaat kissaatigineqarpoq aatsitassanik taakkuninnga pisariinnerpaamik naatsorsuutigiuminernerpaamillu pissarsisinnaanissaq. Tamanna qulakkeerneqarsinnaavoq niivernikkut isumannaatsunik killilersugaanngitsunillu aqutissaqarnikkut, tamannalu nunat ilaanni ajornakusoorpoq. EU'mi inuussutisarsiorinnikkut ingerlataqartunut unamminartuuvoq Kinap avammut tunisinermut appasissunik akileraaruteqartitsinera. Tassalu Kina aatsitassanik qaqutigooortunik piiannerup 97 %-ianik peqarnermi saniatigut avammut tunisinermut appasissumik akileraaruteqartitsivoq, tamatumalu Europami suliffeqarfiiit pileritsatsitarpaat suliffeqarfimminnik Kinamut nuussinissaminnut. Taakku saniasigut aatsitassat qaqutigoortut akiisa nikerartuarnerat pissutigalugu suliffeqarfiit aalajangeruminaatsittarpaat, aatsitas-

sanik qaqtigoortunik pīaassanerlutik, peqatigisaanik EU sakkortunerujussuarnik pīumasaqaate-qartillugu ass. Kinamut naleqqiullugu.

Unamminartut qulaani taaneqartut isigimallugit DI'mit kissaatigineqarpoq pitsaanerusunik killilersugaanngitsumik niiveqatigiissinnaanermut isumaqatigiissusiortoqassasoq, nunanut allanut ministeriaqarfik aqqtigalugu. Aammattaaq DI'mit kissaatigineqarpoq, EU'mit pingaartinneqarnerussasoq EU'p iluani aatsitassarsionermik ineriartortitsinissaq, tassunga peqatigitillugu pitsaanerusumik atorluannissaq aammalu aatsitassanik qaqtigoortunik atoqqiisinnaaneq eqqarsaatigineqartariaqartoq. Tamakku Kinamut naalakkisaarnermik annikilliliissagaluarpot.

Steffen Weber

Steffen Weberip nuannaarutigaa isumasioqatigiinnermi qulequtaq sammineqalermat aammalu tamanna qitiutillugu sammineqarmat. Kalaallit Nunaannut Kalaallillu Nunaanni aatsitassanut soqutiginninneq alliartorpoq.

Ullumikkut EU arlalippassuartigut Issittumut attuumassuteqarpoq, tassami Danmark, Sverige aamma Finland issittumi naalagaaffiutigalutik EU'mut ilaasortaapput, taamaattumillu Steffen Weberimit pingaartinneqarpoq, EU Arctic Forum'ip Issittup EU'llu akornanni attaveqaatitut ator-neqarnissaa. Weber naapertorlugu EU Issittumut sunniuteqarpoq avatangiisinut politikikkut, niiveqatigiinnermut inatsiseqarnikkut, atortulersuutitigut suliniutitigut aammalu allarpassuartigut suliniuteqarnikkut. Tamakku saniasigut nunat pingasut qulaani taaneqartut Issittumi Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortaapput, soorlu aamma nunat arlallit alaatsinaattutut inissisimaffeqartut.

2009'mit 2011'mut [rapport](#) suliarineqarpoq, EU'mi politikki sutigut Issittumit sunnerneqarnera pillugu. Nalunaarusiami tassani aamma allaaserineqarpoq Issittoq EU'mit qanoq isigineqarner-soq. Tamatuma erseqqissaavigineqarnissaata EU'mut pingaartuuneranut pissutaarpiarpoq, Issittoq EU'lu imminnut sunniuteqaqatigiimmata. Assersuutigalugu silaannaap allanngoriartornera taakku-nunnga tamarmiusunut malunniuppoq.

Siunissami EU Arctic Forum'ip suleqataaffigissavaa, EU'p arlalitsigut Issittumut siunnersortitut inissisimanerata qulakkeernissaa, aamma EU Arctic Forum'ip pīumasarinikuuaa EU-kommissionip Issittoq pillugu suliaqarnerminik nangitsinissaa.

Paasisimasallit oqallitsinneqarnerat

Paasisimasallit oqallinnerat siulleq

Isumasioqatigiinnermi paasisimasalinnik oqallitsitsinermi siullermi peqataapput isumasioqatigiinnerup immikkoortuani siullermi saqqummiisut aammalu Folketingimut ilaasortat pingasut; tassalu Finn Sørensen Enhedslisten'imit, Bertel Haarder Venstre'mit aamma Doris Jakobsen Siumumit. Politikerit taakku pingasut oqallinneq aallarnerlugu tamarmik immikkut saqqummiussaqaqput. Oqallinnermi tassani pingaarnertut sammineqartut tassaapput uranimik paaanissamut akuersaangilluinnerneq aammalu nunanit allanit suliaartortussanut akissarsiaqartitsinissaq.

Finn Sørensens pingaarnertut sammivaa, aatsitassat inunnt qanoq sunniuteqarsinnanerat, tassuunakkummi siunissami annertuumik unammilligassaqaqpoq. Assersuutigalugu aluminiumik aatsitsiviliassap sanaartorneqarnerata nalaani nunanit allamiut 2-3000-t sulisorineqarnissaat pisariaqartinneqarpoq immaqalu aamma ingerlanneqalereernerani taamaassalluni. Tamanna kulturikkut peqqinnissakkullu sunniuteqassaaq aammalu akissarsiutigalugu atortittartoqarnermut allarnisaa taassalluni. Aamma Kalaallit Nunaanni eqqamaneqartariaqarpoq, aatsitassat oqartussaaffigilersimagaluarlugilluunnit, avataanit sulisoqarnissamut apeqqut suli Danmarkimit akuersissutigineqartartussaammat. Kalaallit Nunaanni siunissami namminiillivinnisamik anguniagaqarneq anguneqas sapat, pinngitsoorani aatsitsassanik paaaneq ingerlattariaqassammagu apequtaassaaq sunniutaasinnaasutut qulaani oqaatigineqartut qanoq iliuuseqarfigineqarusussanersut? Naggasiullugu Finn Sørensen'imit naqissuserneqarpoq, Enhedslisten'imit nunanit allamiunik akissakinnerutitsilluni sulisoqartarneq akuersaarneqanngimmat.

Doris Jakobsen'imit erseqqissaavigineqarpoq aatsitassanut politikki qanoq aqunneqartariaqarnersoq. Siumumit kissaatigineqarpoq siunissami aningaasatigut imminut napatissinnaanissaq, Siumullu malillugu tamanna periarfissaqarluarpoq. Maannakkorpiaq qaarusuk ataasiinnaq ingerlavoq, tallimangortinneqartariaqarlutillu. Assersuutigalugu Isuani saviminermik paaaffik sapinngisamik paaarnerpaamik aallartittariaqarpoq, tassami silarsuarmi akit maanna qaffasinnerpaaffiminniippat. Aamma Kuannersuarni paaaneq aallartittariaqarpoq, kisianni tamanna ajornarpoq Siumut oqaatigisaatut naalakkersuisooqatigiit paaanissamut akuersaangilluinnernererat pissutigalugu. Qaqqarpasuit qaqutigoortunik aatsitassallit uranimik akoqarput, taamaammallu Siumut isumaqarpoq, Kalaallit Nunaat aningaasatigut imminut napatissinnaalissapat uranimik paaanermut akuersaangilluinnerneq allangortittariaqartoq.

Oqallinnermik kingulliulluni aallarniisutut Bertel Haarder oqarpoq, qulequttat eqqartorneqartut (sikup aannera, aatsitassat pingaaruteqassusaat, ataatsimoorussamik nakkutilliiineq), taakkuusut Danmarkimit Naalagaaffeqatigiinnermillu nunanut allanut tunngasut eqqarsaatigalugit pingaaner-paatitatut qitiutinneqartariaqartut. Taamani sorsunnerup nillertup naaneratulli aamma Berlinimi qarmarsuup uppititaaneratulli pingaartigisutut. Sorsunnersuup naanerani maanna pissutsit atuus-simasuuppata, immaqallaat nunani avannarlerni naalagaaffiit kattuffiannik¹ pilersitsisoqarsimas-sagalarpoq, kisianni taamanikkut tamanna ajornarpoq. Maannali tamanna ajornanngikkalarpoq. Bertel Haarderilu isumaqarpoq tamanna nunat avannarliit suleqatigiinnerannut kinguneqartitsi-sumik sammineqartariaqartoq. November 2011'imi svenskit nunanut allanut ministeriat Carl Bildt oqarpoq, Sverige soqutiginnittoq sillimaniarneq pillugu suleqatigiinnissamut, sillimaniarnerup ilua-ni suut tamaasa ilanngullugit. Aamma norskit nunanut allanut ministererisimasaata Thorvald Stol-tenberg'ip Bertel Haarderimut taasimavaa, nunani avannarlerni suleqatigiinneq maanna aallartin-neqartuuppat nunanut allanut illersornissamullu politikkit aallarniutaasariaqaraluartut, nunat avannarliit assigiimmik ajornartorsuteqarlutillu unammilligasaqarmata. Unammilligassat taakku assigiit eqqarsaatigalugit Bertel Haarder'imit pingaartinneqarpoq, Kalaallit Nunaata kisimiilluni inissisimanninnissaa, tassami Kalaallit Nunaata unammilligassat taama ittut nammineq naammat-tumik piginnaaneqarfiginngilai. Taamaattumik innersuussutigaa, Danmarkip Kalaallillu Nunaata akornanni qilerutip kipitinneqanngisaannarnissaa.

Akuersaangilluinnarnermut politikki pillugu oqallinneq

Politikerit aallarniillutik oqaaseqareernerisigut tusarnaartunit apeqquteqartoqarpoq oqallinner-lu oqalliseqaqataasussatut peqataasunit tamanit akuuffigineqarpoq, tassani uranimik piiaanissa-mut akuersaangilluinnarnermik politikki immikkut sammineqarluni. Tassunga tunngatillugu Issit-tumut ambassadøri, Klavs A. Holm, isumaqarpoq aatsitassanut oqartussaaffik Kalaallit Nunaannit pigineqalereernikuunera tunngavigalugu soqutaavallaanngitsoq danskit tamanna pillugu qanoq isumaqarnerat. Finn Sørensen'ip ilassutigivaa, neriunnarluni IA'p akuersaangilluinnarnermik isu-maa attatiinnarneqassasoq. Bertel Haarderip maluginiarnerarpaa Kalaallit Nunaanni partiit akor-nanni politikikkut isumaqatigiinngittoqarnera, tamatumalu takutiinnarpaa eqqartorneqartup ilu-mut Kalaallit Nunaata susassaqarfigigaa. Isumaqatigiinnginneq tamanna aamma Doris Jakobsenip

¹ Naalagaaffiit kattuffiannut ilisarnaataavoq nunanut allanut sillimaniarnikkullu politikikkut suleqatigiinneq

oqaaseqarneratigut erserpoq, taannami isumaqarpoq akuersaangilluinnarneq allannngortittariaqartoq. Doris Jakobsenip oqaatigaa akuersaangilluinnarnermik allannnguinerup kingunerissannigikkaa uranimik pīaanissaq, kisiannili periarfissiiginnartussaalluni aatsitassanik qaqtigoortunik pīaanissamut. Urani aatsitassanik qaqtigoortunik pīaannikkut ilanngullugu peerneqartussaq nunap iluanut 2 meterinik atsitsigisumut matoorunneqaannarsinnaavoq avatangiisnut ajortumik kinguneqartitsinngitsumik. Doris Jakobsen aamma oqarpoq, innuttaasut kissatigigaat Kalaallit Nunaat pisussutimik atuinissaa, Kalaallit Nunaata nunarsuarmi katersugaasivittut inissisimaannarnissaanut taarsiullugu. Aamma Siumut nioqqutissiortut nioqqutissiaminnik akileraaruserneqartarnissaannik siunnersuummik saqqummiussaqaarsimapput, Doris Jakobsenip oqarneratuut innuttaasut kissaataat tunngavigalugu. Siunnersuut itigartitsissutigineqarpoq.

Andreas Uldumip akuersaangilluinnarnerup allannngortinneqarnissaanik Siumup siunnersuutaa pitsaasuusorinngilaa. Akerlianik Demokratit aatsitassanik qaqtigoortunik pīaasinnaanissamut ammanerunerarpai, naak aamma taakku uranitaqaraluartut. Tamannali avatangiisinut pitsaanngitsumik kinguneqartitsinngisaannassartumik ingerlanneqassaaq.

Karen Hanghøj'imit uparuarneqarpoq, oqaaseq akuersaangilluinnarneq paatsoorneqarsinnaasoq, tassami suna tamangajammi uranitaqarpoq. Amerlanertigut annikitsunnguamik akuuginnartarpoq, tassami suut tamarmik akuutissanik assigiinngitsunik nassaarfiusinnaasarput. Minnerunngitsumillu tamanna atuuppoq aatsitassanut qaqtigoortunut tunngatillugu, tassami aatsitassat qaqtigoortut uranilu sananeqaatimikkut imminnut kajungerisuupput. Tamannali tamatigut atuunneq ajorpoq. Karen Hanghøj oqarpoq Kalaallit Nunaanni nassaassaqartoq radioaktivimik qinngornertaqanngitsunik.

Nunanit allanit suliaartortitat

Jørgen Hammeken-Holm oqarpoq, aningaasat kisiisa aallaavigigaanni akissarsianut aningaasartuutissat annikinnerulersinneqarsinnaanerat soorunami siunissami suliniutissanut imminut akilersinnaanerulersitsissasoq. Assersuutigalugu inuit 2000-t akissarsiassa at aningaasaliissutissanut anertuumik malunniutaassapput. Tassa akissarsiat suliffeqarfinnut pingaaruteqarput.

Finn Sørensenip erseqqissarpaa, Enhedslisten'imit Kalaallit Nunaata nammineq aalajangiisinaassuseqarnera tapersersorneqartoq, taamaattorli ilaatigut qaleriittoqararsinnaasoq, soorlu eqqarsaatigalugu avataniit sulisoqarnermut tunngasutigut. Ajornartorsiut tamanna Danmarkimut toriaannaavoq, nunanit allanit suliaartortunut atugassarititat Danmarkimi atuuttunut assigus-

saammata. Aamma oqaatigaa, Enhedslisten’imit tatigineqartoq Kalallit Nunaanni pitsaasumik aaq-qiiisuteqartoqarumaartoq maluginiarsimanerarlugulu IA’mit akikinnerutitsilluni sulisoqarnermut tunngasumik nalunaaruteqarneq. Enhedslisten’ip Danmarkimi naalakkersuisut isumaqatigiisute-qarfigisimavai akikinnerutitsilluni sulisoqartarneq akiorniarlugu suliniuteqartoqassasoq, taamaat-tumillu aamma alapernaanniarpaat isiginngitsuusaarnaviarnagulu, Kalaallit Nunaanni annikinneru-simik akissarsiaqartitsilluni sulisoqartoqassagaluarp. Doris Jakobsen ilassuteqarluni oqarpoq, Siumumit annikinnerusumik akissaateqartitsineq sakkortuumik akerlerineqartoq, kikkut tamarmik sumingnaanersuugaluarunilluunnit assigiimmata.

Paasisimasallit oqallitsinneqarnerat kingulleq

Paassimasallit oqallitsinneqarnerat siulleq assigalugu paasisimasallit oqallitsinneqarnerannut kingullermut peqataatinneqarput saqqummiisut politikernik pingasunik ilallugit. Oqallitsitsiner-mi kingullermi politikernik peqataasut tassaapput Sara Olsvig Inuit Ataqtigiinnit, Jeppe Kofod Social-demokratinit aamma Per Stig Møller Det Konservative Folkepartimit. Oqallinnermi annertuumik sammineqartut ilagivaat Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni pissutsit, aammalu tamanna aq-qutigalugu Kalaallit Nunaat illersornissaq sillimaniarnerlu eqqarsaatigalugit qanoq eqqanaarunne-qarner-soq. Oqallinneq siulleq assigalugu politikernik oqallinnermut aallarniuteqarput.

Sara Olsvig oqallinnermut aallarniinermini oqaatigaa, pingaaruteqartoq Namminersorneq pil-lugu Inatsisip tunngaviginissaa, taannami malillugu Danmarkip Kalaallillu Nunaatalu peqatigiinne-rat naligiissuunermik tunngaveqarpoq. Aamma nunanut allanut, illersornissamut sillimaniarner-millu politikernik pineqartillugit. Tassunga tunngatillugu Sara Olsvig oqarpoq, Kalaallit Nunaat piviusu-mik nunanut allanut politikernik ingerlataqareersoq aatsitassanut tunngasut aqutigalugit.

Jeppe Kofodip, aamma Det Udenrigspolitiske Nævnumut siulittaasuusup, nuannaarutigaa, isu-masioqatigiinnermi nunanut allanut sillimaniarnermullu tunngasut qitiutillugit sammitinneqarma-ta. Jeppe Kofodip erseqqissaatigaa, naalakkersuisut iliuusissatut pilersaarutaanni Issittup anner-tuumik pingaartinneqartutut ilanngunneqarnikuunera, aammalu qulakkeerneqartussaasoq Issittoq pillugu suliniarnerup Nunat Avannarliit sinneri peqatigalugit ingerlanneqarnissaa, tassani aamma Savalimmiut Kalaallillu Nunaata qanimut oqaloqatigineqartarnissaat. Jeppe Kofodip oqaatigaa minnerunngitsumik unammilligassat nutaat, soorlu aatsitassat umiarsuillu aqutaat nutaat, aat-saat qanilluinnartumik suleqatigiinneq aqutigalugu naammassineqarsinnaasut. Tassani immikkut eqqarsaatigineqarpoq Naalagaaffeqatigiinnerup iluani suleqatigiinneq, kisianni aamma ilanngullu-

gu pineqarlutik suleqatit allat. Ataatsimut isigalugu Jeppe Kofodimit oqaatgineqarpoq, Kalaallit Nunaat annertunerusumik imminut napatissinnaalissasoq, taamaattumillu aamma Kalaallit Nunaanni nammineq iluminni oqallisigisussaavaat qanoq sulisoqarniarnermut aatsitassanullu tunggasut aqunneqassanersut. Kisianni sillimaniarnermut sunniuteqaraangat Danmark akulinneqartassaaq, tamanna ataatsimut susassareqatigiiffiummat.

Nunanut allanut ministeriunikuusup Per Stig Møllerip Kalaallit Nunaat Danmarkimut qilerummik siunissami kipititsinissaanut mianersoqquaa. Siunissami aggersumi silaannaap allanngoriartornera pinngortitamilu pissuusutit annertuumik qitiutitaasussaapput, tassanilu isumaqatigiissutit marluk, Ilulissani isumaqatigiissut aamma Itillermi isumaqatigiissut pingaaruteqartussaapput. Ilulissani isumaqatigiissut, Issittumi sinerissami nalagaaffinnit tallimanit (Arctic Five) ilaasortanit atsiorneqartoq aqutigalugu Issittumi eqqissineqarneq qulakkeerneqarpoq aamma qulakkeerneqarpoq nunanit pineqartunit malitassarititaasut najoqqutaralugit Search & Rescue, avatangiisit innuttaasullu pillugit akisussaanerminnik naammassinnittarnissaat. Itillermi isumaqatigiissutikkut qulakkeerneqarpoq nunanut allanut politikimi Kalaallit Nunaat pineqartillugu naligiissumik tunggaveqarluni peqatigiinneq ilisimatitsiseqatigiittarnissarlu. Tamanna aamma isumaqarpoq, aamma Danmarkip naligiissuunissamik malittarinnilluni peqataatinneqartarnissaa, soorlu aatsitassaartilugu sillimaniarnermut sunniuteqarsinnaasunik. Tamannalu qallunaat tungaannit kalaallillu tungaannit ataqqineqassaaq. Isumaqatigiissutit taakku marluk aqutigalugit Kalaallit Nunaanni eqqissineqarneq qulakkeerneqarpoq, taamaattumillu aamma Per Stig Møllerimit mianersoqqussutigineqarpoq Kalaallit Nunaat pisoorsuanngorluni Danmarkimik inuulluaqqussissagaluaruni Kalaallit Nunaannut ajornartorsiummik pilersitsisinnaanera, tassami pissaanilissuarnik naalagaaffeqarpoq Kalaallit Nunaannik imminiiginnaanaviangitsunik, Kalaallit Nunaat taama annertutigisumik illersornissap tungaatigut pingaaruteqartuutillugu. Tassani aatsitassat umiarsuarnullu aqutissat nuataat eqqarsaatigineqarput. Assersuutigalugu USA toqqissisimajunnaassaaq, Kina Kalaallit Nunaanni toqqaanangikkaluamik annertuumik pissaaneqalissagaluarpat. Per Stig Møller isumaqarpoq, tamakku pissutigalugit illersornissap sillimaniarnerullu tungaasigut Kalaallit Nunaannut isumannaanerpaasoq Naalagaaffeqatigiinerup iluaniiginnarnissaaq. Danmarkiminngaannit avissaarneq eqqissisimajunnaarnermik pilersitsisinnaavoq, oqimaalutaatit assigiinngitsut nikerartinneqassammata. Naallu Kalaallit Nunaanni nammiliivinissaaq kissaatigineqaraluartoq, pitsaanerpaavoq Naalagaaffe-

qatigiinnut ataannarnissaq, Kalaallit Nunaat Danmark aqutigalugu NATO-mit EU-millu isumannaallisagaammat.

Oqallinneq

Nils Wang-ip Per Stig Møller isumaqatiginerarpaa, qanoq Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni qilerutip Kalaallit Nunaannut isumannaannerpaamik inissimatitsinera pillugu, aammalu naalagaaffeqatigiinnermik aqqissuussineq siunissami erligisariaqartoq, siunissami piumaartussat eqqarsaatigalugit naalagaaffeqatigiinneq nukittoqutaanerpaasussaammat. Massakkut Danmark Canadalu sillimaniarnerup tungaatigut arlalitsigut suleqatigiffeqareerput. Per Stig Møllerip tamanna ilassuserlugu oqaatigaa aamma Canada ilisimatusarnerup tungaatigut il.il.suleqatigineqartoq. Taamaallunilu Kalaallit Nunaat Ruslandimit saassunneqassagaluarpat, NATO ingerlaannaq piareersimasussaavoq Kalaallit Nunaat illersorniarlugu. Assersuutitut tamanna pisinnanaviangikkaluarpoq, Kalaallit Nunaat kisimiittuugaluaruni.

Aammattaaq Per Stig Møllerimit oqaatigineqarpoq, Kalaallit Nunaata aatsitassaataanik soqutiginnittut nunat arlaannaalluunnit siumoortumik tatiginangitsutut suleqatigumaneqarnaviangitsut. Tassani aamma Kina eqqarsaatigineqarpoq. Kisianni Danmark akuutinneqassaaq apeqqutit naalagaaffeqatigiinnut tunngassutillit sammineqartillugit, assersuutigalugu uranimik piiaaniarnermut tunngasut tamakkununnga ilaapput. Danmark aamma akuutinneqartariaqarpoq, Kalaallit Nunaanni isumalluutit kitaani aningaasaqarniarnermut annertuumik sunniuteqassatillugit. Erseqqis-saqqippaa naligiissoqassappat illua-tungaannaanut sammitinneqarnani aamma illua-tungaanut atuutissammat.

Sara Olsvigimit Per Stig Møller isumaqatigineqarpoq nunanut allanut tunngatillugu naligiittariaqarnek pillugu. Kisianni Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni suleqatigiinnermut unammilligas-sangorsinnaavoq Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu allaffissornikkut suliallit amerlassutsimikkut assigiinnginnerujussuat pissutigalugu. Siunissami suliniutinik ingerlataqarnissaq pinngitsoorneqar-sinnaangilaq, tamannalu Danmarkimut Kalaallit Nunaannullu ataqpeqatigiinnissamik paaseqati-giissinnaasuseqarnissamillu piumasaqaatitaqarpoq. Taamaattumik Sara Olsvigip pingaartuunerar-paa, naligiissuseq pitsaanerpaamik naammassineqassappat, taava Danmark Kalaallillu Nunaat unammilligassat taaakkununngalu atasumik navianaataasinnaasut pillugit ammaffigeqatigiittaria-qarnerat.

Inerniliineq

Isumalluutit uumaatsut aallaavigalugit Kalaallit Nunaat unammilligassanik naammattuuisassaaq, nunanut allanut politikkimut attuumassuteqartunik. Uuliakoormik imaluunnit avatangiisitigut ajutoornersuarmik allamik, nunat killeqarfii akimorlugit pinngortitami ataqatigiinnermut sunniutlimmik pisoqartillugu pisariaqarpoq nunat assigiinngitsut akornanni suleqatigiinnissaq. Aammattaaq avataarsuatigut attavilersuutinik ineriartortitsinerup tungaatigut nunat assigiinngitsut suleqatigiinnissaat pisariaqarpoq, tassani siunertaralugu aatsitassat umiarsuarnullu aqqudit nutaat tunngavigalugit inuussutissarsiutinik ineriartortitsinerup periarfissarpassuarnik atuilluarsinnaanissaq.

Amerlasuunit isumaqatigineqarpoq, nunanut allanut, sillimaniarnermut illersornissamullu tunngasut Namminersorlutik Oqartussanit oqartussaaffigineqalersinnaanngikkallartillugit, taava asser-suutigalugu aatsitassanut tunngasut pissutigalugit Naalagaaffeqatigiinnerup iluani nunanut allanut politikki sunnerneqartassamat. Taamatut pisoqartillugu isumaqatigiissutit Danmarkip Kalaallillu Nunaata akornanni naligiinnissamik suleqatigiinnissamillu qulakkeerinnittut danskit kalaallillu tunngaannit ataqqineqartassapput.

Danskit naalackersuisuinit Issittoq pingaartinneqarpoq, tamannalu aamma ersersinneqarpoq Issittumi iliuusissat pillugit pilersaarummi. Taannali aamma annertusarneqarsinnaavoq, aamma aningaasaqarniarnermut sillimaniarnermullu soqutigisat imminnut naapertuuttunngortinnissaat anguniarlugu. Nunammi allat naalagaaffiillu pissaanilissuit piareersimasussaapput kalaallit isumalluutaannut oqartussaaqataanissaminnut. Paasisimasalittut oqalliseqataasut ilaat isumaqarput annerusumik aalajangiisinnaassuseqarneq ataqqisariaqartoq, kisinni eqqaamaqqusillutik Danmarkiminnngaannit avissaavittoqassappat Kalaallit Nunaata sillimaniarnikkut inissisimanermigut ajorse-riateqarnissaa.

Issittumi Kalaallillu Nunaanni pisuussutit nunani allani arajutsisimaneqanngillat. Taamaattumik Kalaallit Nunaat Danmarkilu ataatsimoorlutik ammaffigeqatigiillutillu kiisalu isumaqatigiissutinik assigiinngitsunik ataqqinmillutik unammilligassat pinngitsuugassaangitsumik takkukkumaartussat naapinniartariaqarpaat.

Web

Isumasioqatigiinneq tamarmi tusarnaarneqarsinnaavoq IA Folketingimip nittartagaani: www.iafolketingimi.dk. Aamma nittartakkamiipput isumasioqatigiinnermik imaqarniliuilluni video-liaq, peqataasunik tusarnaartunillu aamma takutitsisoq kiisalu saqqummiussinerit saqqummiussisullu oqalugiaataat.